

SIIPIRIKKO 4/87

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Juha Miettinen Patotie 5 D 4 80160 Joensuu
puh 821133

Varapuheenjohtaja: Jouko Tiussa Ensonkatu 8 80200 Joensuu
puh 35849

Sihteeri: Juha Suomalainen Paiholansairaala G 5 80850 Paihola
puh 894351/259

Rahastonhoitaja: Ari Tanskanen Ahmankatu 34 80120 Joensuu
puh 122009

Muut hallituksen jäsenet: Tarja Hirvonen PL 119 80101 Joensuu,
Kimmo Koskela Iiksenvaara 80260 Joensuu puh 33997, Inkeri Ovaskainen
Hirventie 11 80230 Joensuu puh 32818, Jouni Pursiainen Hiiliruukin-
katu 5 A 20 80260 Joensuu puh 825520

Lehden toimituskunta: Harri Kontkanen (vastaava toimittaja), Juhani
Hyttinen

Tilausasiat: Lenti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille
jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1987 on 40 mk (opis-
kelijät, alle 25 v. 30 mk, perhejäsenmaksu 10 mk). Siipirikon ti-
lausmaksu v. 1987 40 mk. Irtonumerot vuosikertaan 1981 asti 4 mk
(juhlanumero 15 mk), vuosikerrat 1982- 5 mk + postituskulut.
Yhdistyksen tili SYP Joensuu 201620 - 337216/Pohjois-Karjalan
Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu.

Kansi Tilhi (Valokuvannut Juhani Hyttinen)

SIISÄLLYSLUETTELO

Sivu

Talvilinnut 1986/87 Pohjois-Karjalassa: Markku Halonen & Jouko Tiussa	99
Rariteetit 1986 Pohjois-Karjalassa: Ari Parviainen	111
Henkipatto harakka: Markku Halonen	121
Pesälaatta petopesille: Hannu Lehtoranta	123
Tiedonantoja	125
Toimintakertomus ja talousarvio vuodelle 1988	127
Ilmoituksia	128

TALVILINNUT 1986/87 POHJOIS-KARJALASSA

Markku Halonen & Jouko Tiussa

Talvilintukatsaus on edelleen rakenteeltaan entisenlainen. Uusia
tuulia tuo se, että kovatoisen lajikohtaisen katsauksen (eräitä
viimetingassa tulleita tietoja lukuunottamatta) on laatinut MH.
Sää- ja laskentatilatot ovat edelleen JT:n kokoamat. Aineistoa
saatiin lopulta runsaasti, mutta lähetysaika on alkanut uhkaavasti
venyä. Karhuamisineen tämä tuo vaaran, että numeron lopullinen
painatus siirtyy yli vuodenvaihteen. Lähetetyillä lomakkeilla on
monia ansiokkaita havaintoyhteenvetoja. Kiitoksemme kaikille ha-
vaintojaan toimittaneille, joiden ansiosta Pohjois-Karjalan tal-
vilinnusto tunnetaan varsin hyvin. Allaolevassa listassa on kaik-
kiaan 50 havainnoitsijan nimet ja sulkeissa käytetyt nimilyhenteet.
Yksittäisiä tietoja on monilta muiltakin, mikä ilmenee myös laji-
kohtaisesta katsauksesta.

Havainnoitsijat: Pentti Ahola (PA), Jukka Alm (JA), Mika Asikainen
(MA), Asko Halonen (AH), Henna Halonen (HÄ), Jari Halonen (JH),
Markku Halonen (MH), Veikko Hartikka (VHa), Veli Hassinen (VHn),
Heikki Holmström (HH), Kaija Hyöttyläinen, Lauri Karttunen (LK),
Aura Koivisto (AK), Kimmo Koskela (KK), Harri Kontkanen (HKO),
Juha Kosonen, Harri Kämäräinen (HKä), Esko Lappi (EL), Ari Lavinto
(AL), Aila Lehtoranta, Hannu Lehtoranta (HL), Jouni Lehtoranta
(JoL), Jukka Lehtoranta (JuL), Heljä ja Kalle Leivo (H&KL), Mauri
Leivo (ML), Esko Läylönen (ELä), Jarmo Martiskainen (JMa), Juha
Miettinen (JM), Juha Merilä (JMe), Kimmo Martiskainen (KM), Rauno
Nivanaho (RN), Marko Ojala (MO), Ari Parviainen (AP), Hannu Piironen
(HPi), Matti Piironen (MP), Rauni Piironen (RP), Hannu Puhakka
(HPu), Veli Pusa (VP), Kauko Rouhiainen (KR), Hannu Räsänen (HR),
Ritva-Liisa Räsänen (RLR), Elvi Sahlman (ES), Risto Sauso (RS),
Ari Tanskanen (AT), Jouko Tiussa (JT), Erwin Tuppurainen (ET),
Jaana Voutilainen (JV), Anssi Vähätalo (AV-o) ja Antti Vänskä (AV).

Havaintoja on jotakuinkin koko Pohjois-Karjalan alueelta. Valtimo,
Tuupovaara ja Värttilä jäivät vaille havaintoja. Kuntalyhenteinä
on käytetty kolmen alkukirjaimen yhdistelmää (luettelo esimerkiksi
edellisen Siipirikon 3/87 alkusivuilla).

Sääolot

Lumettoman, leudon ja kostean marraskuun jälkeen siirtyi koko tasa-
valta ikimuistoiseen "vuosisadan talveen". Etenkin tammikuussa oli
poikkeuksellista, ellei keskustelu jossain vaiheessa liukunut pak-
kasennätysten ympärille. Talvilinturengastaja ei voinut kovinkaan
monena päivänä viritellä verkkojaan, ennenkuin helmikuussa päästiin
tavanomaisille pakkaslukemille. Punatulkut olivat vähissä ja tiiais-
ten kunto tosi testissä, mitä kaikki eivät kestäneet. Yllättävän

★ = Valtakunnallisen (Suomen lintutieteellisen yhdistyksen) rari-
teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.
☆ = Alueellisen rariteettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

hyvin tavanomainen talvilajistomme sittenkin osoitti ankarien pakasten kestävyyskynsä, kunhan vain riitti tankattavaa päivän valoisiin tunteina.

Joensuu	XI	XII	I	II	III	
1986/87 °C	+1,6	-13,4	-22,3	-11,4	-7,9	(talvikuukausien keskilämpötilat)
1931-60	-1,9	-6,5	-10,5	-10,4	-6,4	
sademäärä mm	79	60	20	61	27	
% normaalista	159	134	44	179	93	

Talvilintulaskennat

Laskentojen mukaan saaminen tuntuu olevan katsauksen ongelmallisin osa. Kiitos Esko Lapin on Lieksasta saatu aina hyvä yhteen veto. Etenkin vuodenvaihteen laskentoja tehdään Pohjois-Karjalassa paljon oheista tilastoa enemmän, mutta aineistosta kehkeytyi sentään (marraskuussa!) kohtuullisen edustava. Kaikissa kolmessa laskentavaiheessa kierrettyjä reittejä sisältyy taulukkoon kuusi: Joe 1 (JM), Juu 2 (HL,JoL), Lie 2 (EL,JMa) sekä Nur 1 (HL).

Syyslaskennan kahdeksalla reitillä, suunnilleen 70 km:n matkalla laskettiin 36 lajin jokseenkin tarkoin 2600 yksilöä, mistä 10 reittikilometriä kohden saadaan 372. Määrä on neljännes edellisvuotista pienempi, tilastollisesti kuitenkin keskitasoa. Selvän kärkikuusikon muodostivat talitiainen (533), varpunen (445), varis (353), hömötiainen (225), keltasirkku (219) ja harakka (194). Laskettujen käpytikkojen, urpiaisten ja punatulkkujen määrät jäivät välille 59-78.

Vuodenvaihteen lasennassa kertyi vihkoihin 11 reitillä, noin 96 km:n matkalla 28 lajin 3988 yksilöä, mistä 10 reittikilometriä kohden saadaan 416. Yksilömäärä häviää vai vajaat 10 % edellisvuotiselle, vaikka lajisto olikin selvästi köyhempi. Sääolot olivat jo todella kalseat mittarin pudottua viikkokausiksi -20° viivan alle, ellei onnekaasti sattunut laskemaan jo joulunpyhinä. Joensuun suuret variskertymät nostivat harmaatakin tilastokärjeksi (1134) varpusen (759) ja keltasirkun (720) seuraten tasapäisesti. Jatkokaan ei muistuta otetta bongarin päiväkirjasta: talitiainen (374), harakka (274), punatulku (159) ja hömötiainen (151). Huomattakoon vielä käpytikka melkein kilometriä kohden (82).

Uusintalaskennan (helmi-maaliskuun vaihteessa) 11 reitillä lähes tasan 100 km:n matkalla tavattiin ainakin 27 lajin 2675 yksilöä. 10 reittikilometriä kohden saadaan 267 - eli jokseenkin normaali

määrä! Viiden edellisen talven keskiarvo on nimittäin 263 vaihtelualan ollessa suuren, 155-348. Kukapa laskijoista olisi tätä uskonut tammikuussa. Eriten nähtiin varpusia (687), variksia (433), keltasirkkuja (355), talitiaisista (324), harakoita (215) ja hömötiaisia (186), kuten taulukosta 2 voidaan todeta. Myös teeriä, käpytikkoja, käpylintuja ja punatulkkuja nähtiin kohtalaisesti.

Laji	Kesä-lahti			Rääkkylä			Joensuu			Lieksa			Juuka			Nurmes		
	VV	SY	UU	SY	VV	UU	SY	VV	UU	SY	VV	UU	SY	VV	UU	SY	VV	UU
Laskennat	1	1	1	2	3	3	2	4	4	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Reittien luku	9	7	7	10	21	26,5	22	35	36	25,5	25,5	25,5	5,3	5,3	5,3			
Yhteispituus km																		
Joutsen																		
Sinisorsa																		
Telkkä																		
Kanahaukka																		
Varpushaukka	1																	
Teeri																		
Riekko																		
Pyy																		
Pasaani	45																	
Harmaalokki																		
Kesykyhky																		
Varpuspöllö																		
Palokärki																		
Käpytikka	14	3	1	14	10	15	34	37	26	19	14	7	7	7	7	3	2	2
Korppi		2			2	2	3	2	2	20	5	4						
Varis	23	2	2	123	862	335	176	63	50	49	186	45	3					1
Naakka																		
Harakka	33	7	6	58	81	69	63	98	67	51	44	59	15	16	14	6	6	6
Härri		2			11	4	16	9	6		2	1	3	6				
Talitiainen	58	56	19	122	70	137	171	203	131	161	32	31	23	11	6			
Sinitäinen	4																	
Kuusitiainen																		
Töyhtötiainen																		
Hömötiainen	10	22	14	17	28	34	148	85	78	24	18	48	14	10	12			
Pyrstötiainen																		
Puukiipijä		3	2	1	1													
Räkättirastas		1																
Kulorastas																		
Hippiäinen	5	3																
Tilhi																		
Kottarainen																		
Varpunen	72	20	15	242	269	303	51	261	233	130	154	127	2	3	9			
Pikkularpunen	25	7	13	2	20	8												
Vihherpeippo																		
Hemppo																		
Urpiaainen		7																
Tundraurpiaainen																		
Punatulku	22	1	1	12	18	47	19	62	14	22	42	25	5	15	23			
Taviokuurna																		
Käpylintu																		
Pikkukäpylintu																		
Keltasirkku	248	50	20	4	146	142	10	170	62	114	95	55	41	61	76			
Yhteensä yks.	560	189	114	687	1576	1180	946	1105	776	637	613	442	140	134	163			
Lajeja	13	15	13	23	20	20	24+	22	20+	15	16	19+	14	10	12			

Taulukko 1. Talvilintulaskentojen tulokset talvella 1986/87 Pohjois-Karjalassa. SY = syyslaskenta (loka-marraskuun vaihe), VV = vuodenvaihteen laskenta ja UU = uusintalaskenta (helmi-maaliskuun vaihe).

Laji	Vuodenvaihteen laskenta			Uusinta-
	1986/87	1985/86	81/82-85/86	laskenta 1986/87
Teeri	3,6	9,4	3,7	5,2
Käpytikka	8,6	8	5,7	5,2
Korppi	0,9	0,7	0,5	1,0
Varis	118,4	45,6	39,7	43,2
Harakka	28,6	28,7	27,4	21,4
Närhi	2,9	1,6	1,2	1,9
Talitiainen	39,0	50,8	37,7	32,3
Sinitiaainen	0,6	1,2	1,0	0,9
Töyhtötiainen	0,7	0,7	0,8	0,8
Hömötiainen	15,8	16,9	15,8	18,5
Puukiipijä	0,2	-	0,3	0,3
Hippiäinen	1	0,7	2,8	0,1
Tilhi	-	66,3	54,8	0,7
Varpunen	79,2	67,7	75,8	68,5
Viherpeippo	3,4	6,6	3,4	5,5
Urpiaainen	4,8	12,9	21,2	2,2
Punatulkku	16,6	37,4	19,6	11,0
Taviokuurna	0,1	-	1,8	0,1
Käpylinnut	0,9	1,8	6,2	4,3
Keltasirkku	75,2	79,6	43,1	35,4
Yhteensä	400,5	436,6	362,5	258,5
% kaikista	96	96		97

Taulukko 2. Kahdenkymmenen talvilinnun yksilömäärät 10 reittikilometriä kohti vuodenvaihteen ja uusintalaskennoissa talvella 1986/87 Pohjois-Karjalassa. Vertailun vuoksi tilanne edellisessä talvena ja viiden edellisen vuodenvaihteen keskiarvot.

Lajikohtaiset havainnot:

Kuikka Out Juojärveltä löytyi 9.12. heikkokuntoinen yksilö, joka toimitettiin yliopistolle ja edelleen Heinolaan (ML:n ilm.)

Merimetso Nur Kuokanvaarasta löytyi 22.12. kuollut yksilö kuusen alta; oli asustanut seudulla jo useita viikkoja (M. Timonen/HL).

Joutsen 4.12. muutti Kolin Verkkovaarassa 2 aikuista + 3 nuorta lumisateessa SW (HL)

Sinisorsa Viimeiset viivyttelijät Lie Lieksanjoella 7.12. 10♂ ja 10.12. 10♀ (MO)

Tavi Noin 18.12. toimitettiin huonokuntoinen yksilö yliopistolle, jossa se kuitenkin kuoli (ML:n ilm.). 19.12. löytyi Joe Onttolasta kuollut tavi (AT)

Alli 8.12. löytyi Lip Kaskesniemestä kuollut yksilö (AT)

Telkkä Kit Hyypiänjoessa uiskenteli 22.3. yksinäinen, talvehtinut ♀ (ML,AV-o)

Tukkasotka Harvinainen talvehtija. Kuitenkin vielä 1.12. 8 vitkuttelijaa Lie Pokronlammessa, joka jäätty seuraavina päivinä (MO)

Isokoskelo Muutama menestyksekkäs talvehtija: Joe Iiksenjokisuulla 3.2. ♂ (ML,HR) sekä Lip Taipaleenjoessa 5.3. ♀ (ML,AV)

Varpushaukka Normaaliin tapaan noin 13 talvehtijaa. Pääosa havainnoista koskee ruokintapaikoilla saalistelevia, esimerkiksi Out kk:ssä 23.12.-14.2. ♂ ja ♀ (ML,H&KL) ja Rää Haapasalmessa 24.12.-7.1. söi useita pikkuvarpusia ja talitiaisasia (AH,MH). Havainnot on läpi talven, eniten joulutammikuulta. Havainnot kunnittain: Out 2, Juu 3, Lie 1, Joe 1 + 1 määrittämätön Accipiter, Kon 2, Lip 2, Kes 1 ja Rää 1.

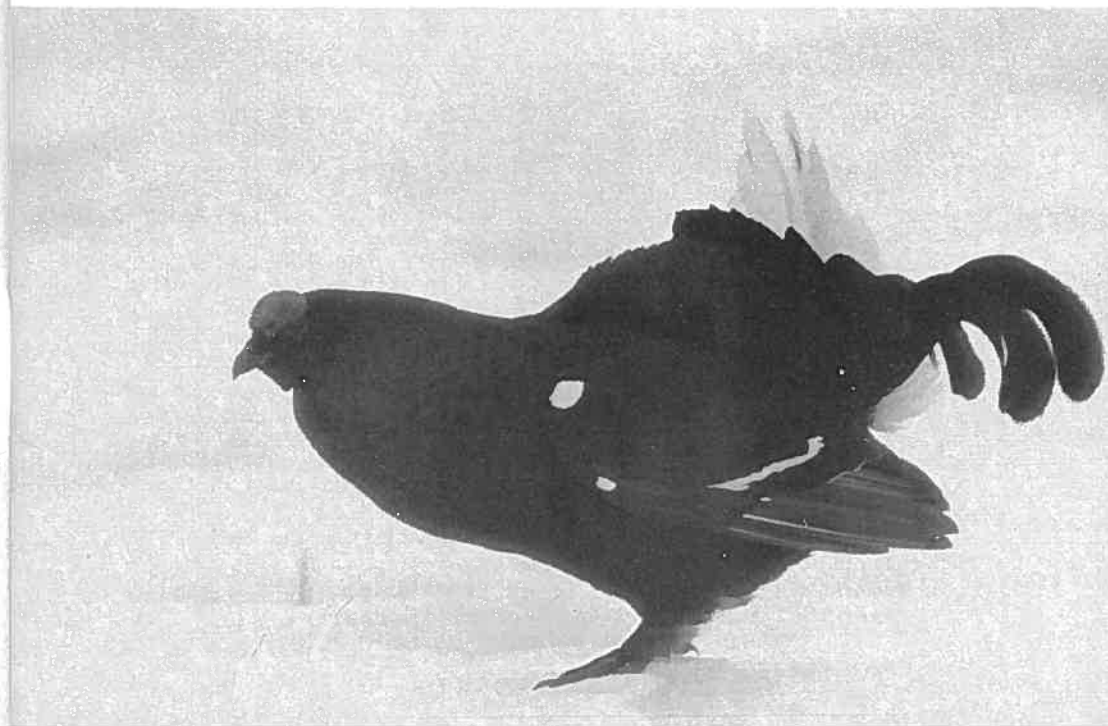
Kanahaukka Ainakin yhtä yleinen kuin varpushaukkakin: yhteensä noin 16 havaintoa ajalta 30.11.-10.3., eniten tammikuulta. Havainnot kunnittain: Juu 2 + 1 kuollut ♂ 10.3. Polvelasta (HL), Nur 1, Ilo 1, Lie 1, Lip 2, Out 2 ja Joe ainakin 3. Lisäksi löytyi Kon Jaamankaalta 27.12. kuollut yksilö (AT) sekä Kes kk:ssä ♀ + tapettu ♂ (KM)

Kotka Peräti kolme kotkaa pisti liikettä havainnoijiin: 19.11. 1 yks. Pol Pitkäsenlahdella (VHn), 7.12. nuori yksilö Juu Ahmovaarassa (HL) ja mahdollisesti sama 12.12. Juu kaatopaikalla (H.Kirjavainen/HL)

Teeri Talviset teerikannat ovat vahvassa nousussa ja teeriä nähtiin lähes 900. Talvihavaintojen kehitys: 82/83 400 yks., 83/84 250 yks., 84/85 400 yks., 85/86 500 yks. ja 86/87 900 yks. 20-50 yks. parvet olivat tavallisia. Suurin keskittymä, noin 100 yks. löytyi 27.1. Pol Lehtovaarasta. Teerihavaintojen kärkikuntia olivat Juu (noin 180 yks.), Kon (155), Lie (143), Pol (142) ja Ilo (95)

Pyy Pyyhavaintoja kertyi 32 yksilöstä (ed. talvena 42). Eniten pyitä nähtiin Ilomantsissa, 11 yks. (HH,AK,RS ym.). Pieni havaintomäärä johtunee lajin elämisestä talvisinkin metsän siimeksessä

Teerikannat nousussa! (Valok. Hannu Puhakka)

Riekko on selvästi pohjoisten kuntien laji. Noin 50 tavatusta riekosta eniten, 30 tutusti Ilomantsissa. Suurimmat parvet 1. ja 10.2. 10 yks. Heinäsuolla (HH,JMe). Havaitut kunnittain: Juu 9, Ilo 30, Lie 10 ja Out Vuonoksessa jälkiä

Metso Havaintoja 30 yksilöstä, joista 21 Ilomantsista (HH,AL,JMe). Muissa kunnissa Juu 5 sekä 1 Kon, Lip, Out ja Rää. Havainnot koskevat yleensä 1-2 yksilöä

Fasaani Kes kk:ssä noin 40 ruokintapaikalla läpi talven (KM) ja Lip Papelonsaareissa XII-III 1 ♀ (VHa,LK)

Kalalokki 1.12. Joe Linnunlahdella 17 yks. S sekä 3.12. kaukana selällä 9 kalalokkia/pikkukajavaa (ML)

Harmaalokki 10.12. Lie Lieksanjoella 1 kiertelevä (MO)

Kesykyyhky Lie keskustassa 31.12. peräti 35, ainakin 25 selviytyi läpi talven (MO). Toh Kemiessä talvella 10 (ML), 23.12. Juuan kk:ssä 14 yks. (HL), Ilo kk:ssä 10.2. 5 yks. (HH,AL,JMe) ja Lip kk:ssä 4 yks. läpi talven (LK ym.). Joensuun ehkä satapäinen pulukanta olisi varmaan syytä laskea!

Turkinkyhky Erittäin harvinainen etenkin talvella. Syksystä 14.12. asti Lie Vuonijärvellä 2 yks., viimeinen havainto 24.12. 1 yks. (MO ym./Olavi Lampen)

Hiiripöllö 7 talvehtijaa joulumaaliskuussa. Rää Haapasalmi 2.2.-25.3. (AH,MH), 9.2. Ilo Hanhisuo (HH,AL,JMe) ja 31.3. Haaralammenvaaralla ääntelevä (AK,RS). Juu Vihtasuolla 5-15.12. sekä Etelä-Vuokossa 27.1. (HHa,JH), Lie Vuojärvellä 24.12. (ML,AP,AV-o,AV) ja Lip Siikasaareissa 15.2. puhelinpylväällä (LK,HPU)

Hiiripöllö (Piiros Markku Halonen)

Varpuspöllö Yllättävän runsas, peräti 20 yksilöä! Talvihavaintomäärien kehitys: 82/83 3, 83/84 9, 84/85 6, 85/86 5 ja 86/87 20, vaikka havainnoitsijoiden määrä on pysynyt samoissa lukemissa. Eniten varpusmaisia pöllöjä nähtiin Juuassa 5 ja Liperissä 5, lisäksi Kes 2 ja Out 2 sekä 1 yks. Nur, Rää, Kon ja Lie. Pyh Hammalahdessa aamuvarhaisella 13.12. ruokintapaikalle hyökännyt pöllö eriehtyi verkkoon ja sai renkaan (JT,Eeva Tikka). Lip Kuoringassa viiteen pönttöön varastoitu 8 lintua ja 4 päästäistä 30.11.-24.12. (VP). Kon kk:stä löytyi 2.12. "tyhjää huitaissut" (AT), Kes Hummovaarassa useita kertoja (K.Laitinen/KM) sekä kk:ssä lensi ikkunaan ja toipui (M.Berg/KM)

Lehtopöllö löytyi tammikuussa hengettömänä Joe Lehmosta (AT)

Lapinpöllö 15.12. löytyi Kit Hovinsalosta "lusikkansa nurkkaan heittänyt pölkkyä" (AT), 28.2. Lie Siikasuo 1 (T.Martiskainen), 30.11. Pol Repomäki 1 (VHn) ja 11.3. Juu Vihtasuolla pelto täynnä pitemmän aikaa paikalla asustelleen iskujälkiä (HHa,JH)

Helmpöllö Talviset "helmarit" osuvat harvoin silmään päivälevoittaan. Kuitenkin 9.1. Juu Vuokko 1 (A.Kirjavainen/JoL,Jul). Pupunuttajia kuultu jo 19.1. Nur Huuhti (P.Ollilainen/HL), edelleen 6.2. Juu Syrjäälä (JoL,Jul), 7.3. Rää Haapasalmi ja 9.3. Sangenlahti (AH,MH), 8.3. Juu Vuokko (HHa,JH) sekä 14.3. Kon Jakokoski (HPi,MP)

Harmaapäätikka Havaintoja ympäri läänää, eniten Pyhäselästä ja Kesälahdelta. Marraskuusta lähtien Kes keskustassa ♀, muutaman keran ♂ ja havaintoja myös Poroniemestä, Varmosta, Totkunniemestä ja Rajavaarasta (KM). 18.1. Pyh Rekihaarassa ja Pyh Kuusvaarassa koko talven 1 yks. 23.12. Out keskustassa läskiä nakuttelemassa (H&KL,ML), 1.2. Kon Jakokoskella 1 (HPi) sekä Pyh Suorannassa 1 (AT)

Käpytikka Runsaus läpi talven ennätysarvojen lähellä ja pakkaset verottivat ehkä kolmanneksen: ks. laskennat! Keskittymistä mainittakoon Ilo Koitajoen alueen noin 25 yks. (HH,AL,JMe)

Pikkutikka Vain muutamia nähtiin. 17.12. Kes keskustassa ♀ (KM), 21.12. Kon Jakokoskella 1 (HPi), 7.1. Rää Haapasalmella 1 (AH), 8.2. Kes Immolanniemellä ♀ (KM) ja 5.3. Lip Ahonkylässä 1 (ML,AV)

Pohjantikka Edellistalven huipulta palattiin normaalilukemiin. 2.2. Ilo Hanhikoskella ♂ (HH) sekä Niemijoella 31.1. todettiin kuorineen kuusia ja 9.2. myös nähtiin (HH). Lisäksi 7.3. nähtiin ♂ Lie Kolilla (MA)

Palokärki Näkyvyyden ja kuuluvuuden takia helposti havaittavista jättitikoista on havaintoja hieman tavallista enemmän: 3.12. Kon Kontiorannassa ä (HKo), 26.12. Lip Kuoringassa 2 hajoitettua kantoa (VP), 1.3. Lie Siikasuo 1 (JMa), 6.3. Lie Pärnävaarassa 2 (MO), 12.1. Pol Varonen 1 (VHn), 24.2. Kii Huhtilampi 1 (PA), 15.3. Kon Jakokoski 1 (HPi,MP) sekä 22.3. Kit Kattilavaarassa ♀ (ML,AV-o)

Korppi Noin 50 "kronkujaa". Juuassa peräti 42, muissa kunnissa nähty vain yksittäisiä. Juuan suurimmat parvet löytyivät 4.12. Ahmovaarasta 13 yks. ja 5.12. Polvelasta noin 20 yks. (HL)

Varis Variksia kerääntyy vaihtelevia määriä taajamien ja etenkin niiden kaatopaikkojen tuntumaan. 3.1. Juu kaatopaikalla ja turkistarhoilla yhteensä 185 yks. 19.1. Lip Ylämyllyllä 100 (HKo) ja 8.2. Lie Riihivaaran kaatopaikalla 100 (MO). Joensuun ympäristön talvikanta runsas, lähes tuhatpäinen

Harakka ei kärsi kovistakaan pakkasista. Useimmat pysyttelevät reiviensä liepeillä koko talven ruokailten ruokintapaikoilla ja tunkioilla, etenkin kaatopaikoilla, esimerkkinä Lie Riihivaaran 100 yks. (MO)

Naakka Niukasti vain Joensuussa, laskennassa 27.12. 10 yks. (JM), keskustassa III 6-8 yks. (RP)

Pähkinähakki nähty 5.1. Lie Rauhalassa, missä lähti sembramännystä (MO)

Närhi Määrät normaalit, etenkin maaseudulla. Ruokintapaikoilla kävi omat vakiolintunsa, esimerkiksi Rää Haapasalmella 2-4 yks., joista 2 rengastettiin (MH, JM) ja Juu Etelä-Vuokossa XII-I 1, II-III 2 (HMa, JH). Lisäksi esimerkiksi I-III Lip Suursaari 5 (LK, ES) ja XII-III Lie Siikasuo 6-9 (JMa)

Kuukkeli Pohjoinen laji, josta nyt ainoat havainnot 2-5.2. Nur Sotinpuro 3 yks. (Hko)

Talitiainen Pakkanen sääteli ankaralla kädellä talvikantoja. Mm. Rää Haapasalmella löytyi talon vintiltä 5 kuollutta "tallaria". Kova talvi näkyi myös pesivissä kannoissa: Rääkylän pöntöissäni pesi kesänä -86 18 paria, kesänä -87 vain 8 (MH). Ongelma lienee ensi sijassa yöpymiskuolleisuudessa, sillä lintulautoja ja ruokintapaikkoja on sitä enemmän, mitä enemmän oli pakkasta. Joe Niinivaaralla pyydystettiin talvikautena yhteensä 195 eri yksilöä (JT). Määrä on yhdeksän perättäisen talvikauden ennätys, mutta valtaosa saatiin ennen ankaria pakkasia. Rää Haapasalmella pyydystettiin 137, ed. talvena 108 (MH, JM). Lie Rauhalassa nähtiin 50 yks. parvi (MO)

Sinitiainen Edellistalven runsastuminen kääntyi laskusuuntaan. Vain muutamia yksilöitä ilmoitettiin, eniten Ylä-Karjalasta. Joe Niinivaaralla pyydystettiin vain 6 (JT). Kesälahdella vuodenvaihteen laskennassa 4 (KM), Joensuussa kevättalven laskennoissa 9 (JA, JM). Varmaan osa unohtunut vain vaihkoihin!

Sinitiainen, pieni terhakka lintulautojen vieras (Valok. Juhani Hyttinen)

Kuusitiainen Vähälukuinen talvehtija. Joensuussa Kurapuron - Siihtalan alueella 1.1.-1.2. 5-7 yks. (RN). Lieksan Rauhalassa 7.12.-27.1. 1 yks. sekä 8.3. keskustassa 1 (MO)

Töyhtötiainen Talvisinkin harvassa. Lie Rauhalassa XII-II 1-3 yks. (EL, MO), Ilo Hattuvaarassa 29.1.-10.2. peräti 10 yks. (HH, AL, JMe) ja Pol Kuorevaarassa 18.2. 3-6 yks. (VHn). Ei tunnu kovin pahasti kärsivän pakkasista

Hömötiainen Laskentojen osoittama määrä normaalitasoa. Suurimpia parvia Lie Rauhalan 15.2. ja 18.2. 25-30 yks. (MO)

Lapintiainen Neljän yksilön yllätysesintyminen, yksi kaikissa havainnoissa. 7.12. Joe Kanervalassa (ML), 23.12.-18.1. Pol Kuorevaarassa (VHn), 7.12. Ilo Heinäsuolla (HH, JMe) sekä 29.1.-10.2. Ilo Hattuvaaralla tiaissekaparvessa (HH, AL, JMe)

Pyrstötiainen Heikkoa talviliikkeitä edellisvuosien tapaan. 9.12.-3.1. Joe Kanervalassa 6 parvea/29 yks. (ML), Kon Jakokoskella 25. ja 27.12. 1 ja 6 yks. (HPI), 26.12. Joe Kanervalassa 18 yks. NNW (AT), 23.11. Pol Kuorevaarassa noin 10 yks. (VHn), Out alueella ajalla 30.11.-1.2. kolmessa parvessa yht. 28 yks. (H&KL), Lieksassa 1.11.-30.12. viidessä parvessa yht. 31 (EL, JMe, ET) ja Juu Nunnanlahdessa 14.12. 5 yks. (R.Heiskanen/HL)

Pähkinänakkeli Joe Kanervalassa ainoa todettu nakkeli XI lopulta - XII (ML)

Puukiipijä Hajahavaintoja sieltä täältä, mm. Lieksassa 2 läpi talven (JMa, MO). Rää Haapasalmella 3-4 yks. läpi talven (MH), mutta sydäntalvella löytyi myös pöntöstä jäinen yksilö

Koskikara Runsaslukuinen. Lieksassa rengastettu/kontrolloitu 23 yks. aikavälillä 29.12.-4.4. (EL). Juuassa 5 (HL ym.), Liperissä 3 (LK, Hko), Out Lähtevässä 2 läpi talven (H&KL), Joe 1 (AT:n ilm.) ja Kit 2 (ML, AV-o)

Mustarastas Lie Viekissä XII-II naaras, joka 7.3. löytyi kuolleena (EL/J.Urhone)

Räkättirastas Todellinen "rari". Ainoa havainto: 3.12. Lie keskustassa 1 yks. (MO)

Hippiäinen Vähissä, ja nekin vähät pääosin kuolivat pakkasjakson aikana. Eniten "hippejä", yhteensä 10 nähtiin Lieksassa (MO, JMe). Joensuussa nähtiin yksi vielä 7.3. uusintalaskennassa (JA).

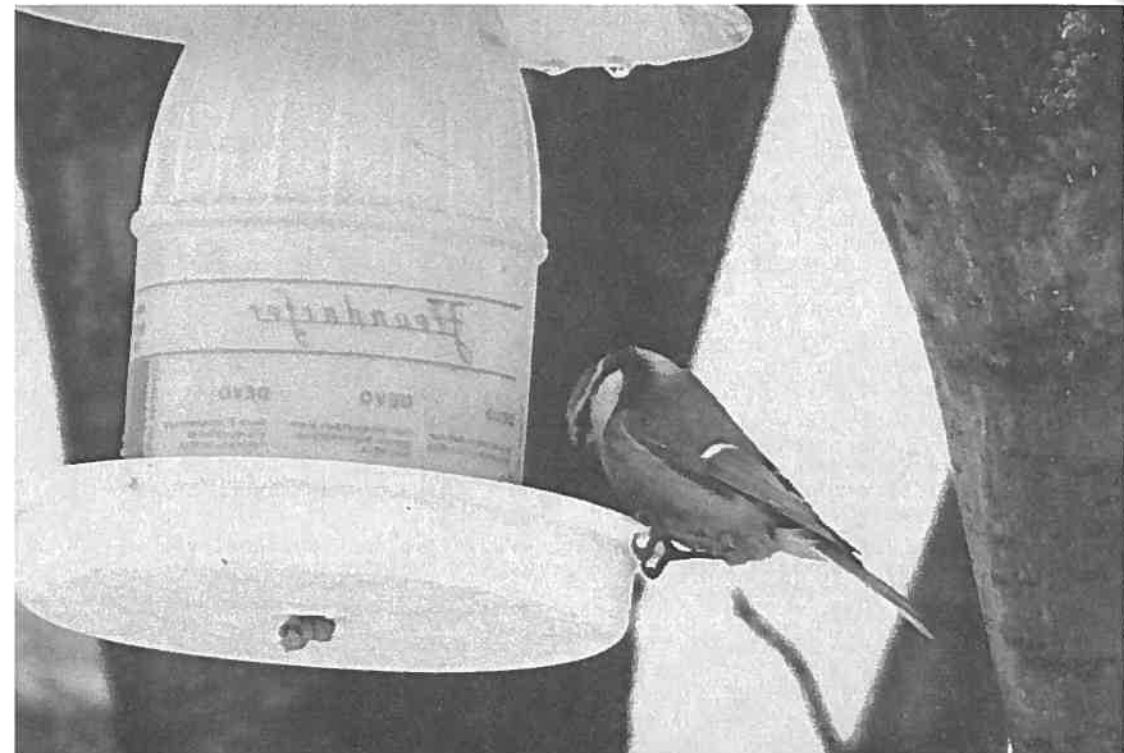
Tilhi Parvet olivat pienehköjä (5-20 yks.) ja niitäkin oli vähän. Lieksassa XII-III: Rauhalassa 1-15 (EL, MO), keskustassa 9 (MO), kirkkopuistossa 7 (MO) ja Jamalissa 6 (ET). Joensuussa nähtiin noin 50 tilheä, joista 24.11. Niinivaaralla 30 (HK, ML, AT, JT). Muutaman yksittäishavainnon lisäksi 15.2. Toh Luosojolla 8 (ML) ja 23.3. Out keskustassa noin 25 (H&KL)

Lapinharakka Jokavuotinen, mutta varsin vähälukuinen talvieväs lähinnä ruokintapaikkojen tienoilla, kuten 13.12. Rää Haapasalmella (MH) ja I alussa Nur Huuhdissa (H. Vattulainen/HL)

Kottarainen Mitä lienee tuuminut 14.12. Lip Roukalahdella "palloillut" yksilö (LK, KR)

Varpunen Taajamien varpusrunsaus ilmenee selvästi laskennoista (taulukko 1.)

Pikkuvarpunen Joillakin paikoin täpläposki oli varpustakin runsaampi, ja lisääntyi selvästi ainakin Joensuussa. Rää Haapasalmella rengastettu ruokintapaikalta 15 (MH, JM). Rää kk:ssä 60 läpi talven

Varpunen ankaran talven kourissa (Valok. Hannu Puhakka)

lintulaudalla (MH/H. Eskonen). Kesälahdella enimmillään peräti 150 yks. parvi (KM) ja Kiteen keskustassa 22.3. 60 yks. (ML,AV). Ilo Hattuvaaralla 10.2. 2 yks. (HH,AL,JMe), Lip Kyläsärkässä I-III 4-16 yks. (LK,KR,RLR), Lip Viinijärvellä talventi 18 yks. (ML,AV), 13.2. Toh Kemiessä 20 (ML) ja 15.2. Luosojoella 40 (ML). Joe Karsikossa enimmillään 25, joista 12 rengastettiin (HKä,KK,JT). Joe Niinivaaralla rengastettiin ruokintapaikalta 11 (JT) ja Sihtalassa näkyi 3 läpi talven (RN)

Nokkavarpuen Paksunokkiakin nähtiin. Joe Sulkulahdella 1 läpi talven ja IV lopulla 2 lintulaudalla (ELä,R&J. Riihelä). Joe Niinivaaralla 20.12. ylilentävä (ML)

Viherveikko Lie Rauhalassa 7.12. 20 (ja keskustassa 10.2. peräti 50)(MO). Out keskustassa 10-20 läpi talven (H&KL). 7.3. Juuan keskustassa 8 (JoL) ja Syrjälässä 4 (JoL,JoL). Rääkkylässä useita (MH), samoin talven alussa Liperissä (LK ym.), mutta katosivat pakkasten tullen. Joensuussa esimerkiksi Niinivaaralla muutamia läpi talven (RP), ruokintapaikalta pyydystetty yhteensä 30 (JT)

Urpiainen Määrät varsin pieniä, kuten laskennoista näkyy. Esimerkiksi Lieksassa 10.12. Kaupunginniemi noin 40 (MO), 25.12. Siikasuo 23 (JMa), 4.3. Rauhala noin 40 (MO) ja keskitalvella muutamia alle 10 yks. parvia. Juuassa niukasti. Kon Selkiellä 23.2. 10 ja 14.3. noin 30 yks. (Hko). Out keskustassa 11.3. 17 yks. (H&KL). Joe Niinivaaralta pyydystettiin vain 15 yks. (JT), enimmillään II noin 15 yks. parvi (RP)

Tundraurpiainen Jokatalvinen, tavallisimmin urpiaisparvissa kiertävä vieras. Kon Selkiellä 14.2. 1 ja 15.3. 2 urpiaisparvessa (Hko). Joe Linnunlahdella 7.3. 1 (ML) ja Niinivaaralla III puolivälissä rengastettiin 3 (JT)

Pohjoisosissa maakuntaa nähtiin taviokuurmia ilahduttavan runsaasti (Valok. Juhani Hyttinen)

Muutama peippo jaksoi sinnitellä kovan talven yli (Valok. Juhani Hyttinen)

Punatulku Varsin niukasti lukuunottamatta muutamien ruokintapaik-
kojen houkuttelemia keskittymiä. Joe Niinivaaralla runsain joulu-
kuussa, kevättalvella yllättävän vähissä. Kuukausittain pyydystet-
ty XII 53, I 17, II 31 ja III vain 7 (JT). I luku olisi ollut ehkä
kaksinkertainen, jos sää olisi antanut pyyntimahdollisuuksia. Lie
Rauhalassa rengastettu XII 22 yks., I-III ei yhtään (EL)

Taviokuurna Pohjoisissa kunnissa kohtalaisesti, Juuassa jopa run-
saasti: 23.1-3.2. Salokylä 20-25, 6.2. Nunnanlahti 32 ja 8.3. Vuok-
ko 1 yks. (HL). Kon Jakokoskella 9.12.-24.2. yksittäisiä, kylläkin
30.1. massiivinen 45 yks. parvi (MP). 10.1. Out keskustassa 5 (JV),
Ilo:ssa 23.12.-9.2. yksittäisiä, kuitenkin 9.2. Hannikoskella 20
(AL,JMe)

Käpylinnut Vähän. Lie Siikasuolla XII-III 10-30 (JMe). Juu ja Nur
yhteensä 2 (HL,JoL). Ilo:ssa kateissa. Joe Kanervalassa 8.12. 7 yks.
parvi (ML). Määritettyjä pikkukäpylintuja sentään vähän enemmän alu-
een pohjois- ja itäosissa: Nur Savikylässä 7.3. 10 yks. ja Juu Vuoc-
kossa III useita (HL). Lie Emossa 1.1. 15 yks. (MO)

Peippo 20.12. Kes keskustassa ruokintapaikalla 4 ♂-peippoa, pakkas-
ten hellittäessä 20.1. enää 1 (KM). 14.12.-15.3. Lip Varolanniemessä
♂ (LK,KR;RLR). 7.1. Pol Kuorevaarassa 1, joka kuoli (VHn). Lie Va-
risvaarassa I alussa 2 ♂ (J. Mauranen), 17.1.-29.3. vain 1 ♂ (JMa).
Joe Aavarannalla 3.1. 1 ♂ (ML). Mahdollisesti sama selviytyi talven
yli Noljakassa (Meri Siimes/JT)

Järripeippo Peippoja harvinaisempi talvehtija ainakin 86/87. Juuan
Syrjälässä 14.12. ♂ lintulaudalla (HL,JoL,JuL)

Keltasirkku Juuan Etelä-Vuokossa XII noin 30, I noin 10-20, II-III
noin 40-60 ruokintapaikalla (HeH,JH). Rää Haapasalmella XII 70-110,
I 70, II 60 ja III 35 yks. ruokintapaikalla. Näistä rengastettu 117,
edellisenä vuonna 171 (MH,JM). 18.2. Pol Kuorevaarassa noin 60 (VHn),
Lie Lamminkylässä 26.12. 80 (EL), keskustassa XII-III 50-70 (MO),
Jamalissa samana ajanjaksona 20-60 (ET) ja Siikasuolla 1.3. 20 (JMa).
Kes keskustassa lienee ollut useita satoja

Pulmunen 15.3. Liperin Käsämässä 1 (HPi), ilmeinen palaaja

Ankarankin talven lajimäärä ei paljoa poikkea normaalista. Lajikoh-
taisessa katsauksessa on talvelta 86/87 havaintoja 62 lajista, ja
harvinaisuudet (merikotka) huomioiden varmuudella tavattuja lejeja
on kaikkiaan 63.

KIRJALLISUUS:

PURSIAINEN, J.: Vaelluslinnut ja osittaismuuttajat syksyllä 1986
Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko 14 (3): 76-81

TIUSSA, J.: Talvilinnut Pohjois-Karjalassa
-- 1981/82. - Siipirikko 10 (1): 7-15
-- 1982/83. - " 11 (1): 7-15
-- 1983/84. - " 11 (4): 107-121
-- 1984/85. - " 12 (4): 107-117
-- 1985/86. - " 13 (4): 99-112

RARITEETIT 1986 POHJOIS-KARJALASSA

Ari Parviainen

Katsaus esittelee ARK:n hyväksymät harvinaisuushavainnot vuodel-
ta 1986, sekä joukon vanhempia hyväksytyjä havaintoja, joita ei
aiemmin ole julkaistu. Kaikkiaan ARK on käsitellyt 82 lomaketta,
joista 64 on hyväksytty ja 2 jätetty pöydälle. Lisäksi RK hyväk-
syi 19:sta sille Pohjois-Karjalasta ilmoitetusta havainnoista 16,
joiden joukossa neljä P-K:lle uutta lajia: sepelsieppo, mehiläis-
syöjä, isokirvinen ja sokerina pohjalla Suomen kolmas pikkukulta-
rinta. ARK-lajeista etelänkiisla oli myös P-K:lle uusi.

ARK on toiminut samalla kokoonpanolla kuin viime vuonna eli lo-
makkeita ovat hypistelleet Petri Hottola, Mauri Leivo ja yllekir-
joittanut. Havainnot, joissa mukana on yksi tai useampia ARK:n
jäseniä, on jälleen käsitellyt Pohjois-Savon ARK. Kiitokset.
Seuraavia lyhenteitä teksti vilisee: ad = vanha, subad = esiakui-
nen, juv = nuori, 1 kv = 1. kalenterivuoden lintu (2 kv = 2. ka-
lenterivuoden lintu jne ...), jp = juhlapukuinen, kp = kesäpuku-
inen, tp = talvipukuinen, Ä = laulava (soidinäuntelevä), m =
muuttava, p = paikallinen, S = etelä, SW = lounas jne ... muutto-
suunnat.

Kattohaikara (Ciconia ciconia) (12,-,2)

11.6. 1 p Kon Lehmo (Martti Kyyrönen, ilm. TK), 16.7. 1 p Kon Leh-
mo (Eino Kyyrönen, ilm. AT). Kyseessä voi olla sama lintu, joka
on viettänyt kesänsä seudulla. Laskennallisesti olen kuitenkin
tulkinut ne eri yksilöiksi.

Harmaasorsa (Anas strepera) (11,3,4)

10.5. ♂ p Out Sysmäjärvi (TK, Harri Kontturi) ja 11.5. 2♂ p p
samassa paikassa (AP,AL). Neljän parvi lienee suurin P-K:ssa ta-
vattu.

Haahka (Somateria mollissima) (6,-,1)

31.5. 1 +3kv ♂ Joe Vehkalahti, löydetty kuolleena (Paavo Savolai-
nen, ilm. AT). Vasta viides havainto maakunnasta tästä aidosta
merilinnusta. Ensimmäinen havaittiin vuonna -81.

Merihanhi (Anser anser) (5,3,2)

1.5. 2 p Kon Pitkäranta (JP). Merihanhesta on tullut viime vuosina mukavasti havaintoja ottaen huomioon, että laji havaittiin maakunnassa ensimmäisen kerran vasta -82.

Kiljuhanhi (Anser erythropus) (13,-,2)

10.5. 2 ad p Pol Viklinrimpi (Harri ja Raimo Miettinen). Edellinen havainto tästä kovasti harvinaistuneesta hanhesta tehtiin vuonna -81. Laji siirtyi vuoden -86 alusta ARK:n tarkistettavien listoille RK:n tiputettua sen omalta listaltaan.

Lyhytnokkahanhi (Anser brachyrhynchos)* (6,-,2)

15.5. 2 p Out Vuonos (AV). Viides havainto Pohjois-Karjalasta.

Kanadanhanhi (Branta canadensis) (30,1,4)

23.4. 1 p Lip Heponiemi (LK,Kauko Rauhiainen), 24.4. 1 m/p Vär Sääperi (ML,PH,AP,VR,HR), 4.5. 1 S Joe Linnunlahti (ML,HPä,Jari Tiainen), 26.5. 1 p Lip Heponiemi (ML,MK,JP). Lisäksi edellisvuotinen havainto: 6.-11.5. -85 1 p Lip Kokonlampi (LK,Kauko Rauhiainen, Ritva-Liisa Räsänen).

Kanadanhanhi (Valok. Juhani Hyttinen)

Kiljukotka, mukavasti kaksi havaintoa (Valok. Mauri Leivo, Batumi, NL)

Maakotka (Aquila chrysaetos) (43,3,3)

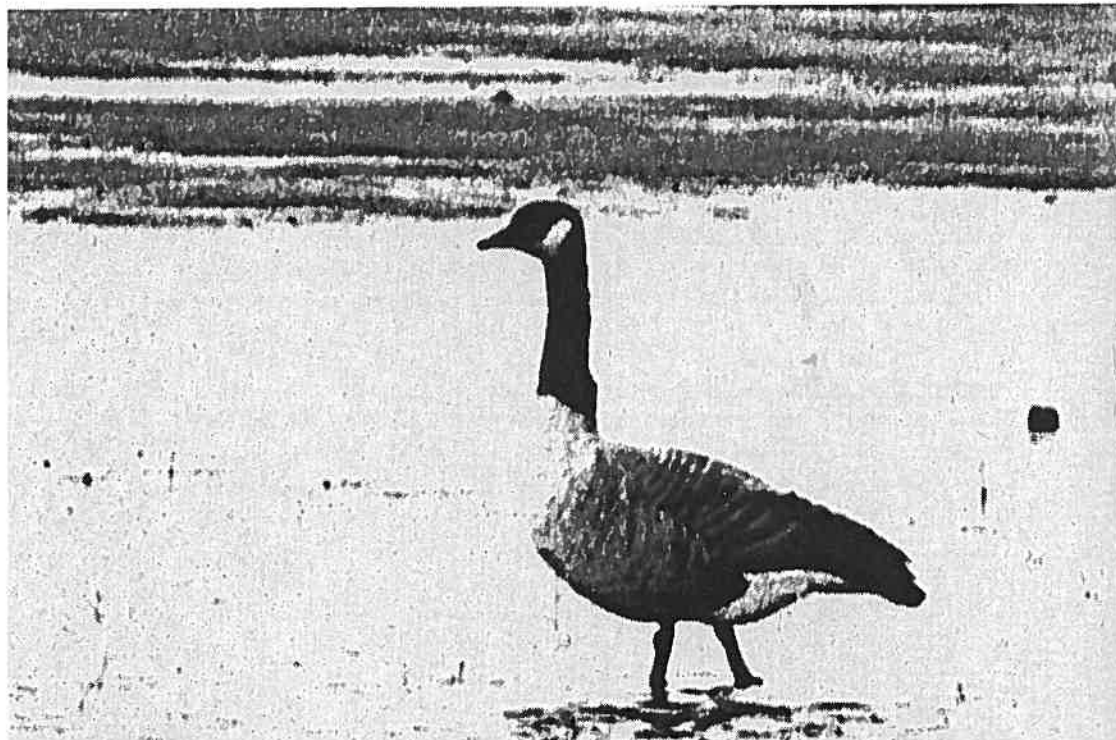
1.2. 1 subad/ad Lie Ohtakangas (MO,Kari Jaskanen), 19.2. 1 Nur Salmenkylä (Hannu ja Aila Lehtoranta). 6.10. 1 juv/subad m SW Joe Höyläs (HKo,ML). Lisäksi vanhempi havis: 15.4. -84 1 juv/subad m Rää Haapasalmi (MH,AH,Paavo Järvinen,KK). Muuttohavaintoja tyypillisen niukasti, mutta talvihavainnot sen sijaan mielenkiintoisia.

Kiljukotka (Aquila clanga)* (6,-,2)

29.8. 1 subad WSW Joe Höyläs (AP,HK,Harri Kämäräinen), 26.10. 1 ad kie/W Lie Pokronlampi (MO). Painii maakunnassamme pikkukiljukotkan kanssa samassa sarjassa mitä harvinaisuuteen tulee. Edellinen havainto vuonna -84.

Pikkukiljukotka (Aquila pomarina)* (7,1,1)

30.4. 1 ad SE Joe Rantakylä (PH,AL,AP). Yhdeksäs RK:n hyväksymä havainto P-K:sta. Edelliset vuosina: -79,-80,-82,-84 (4yks.) ja -85.

Pikkukiljuketka/Aroketka (Aquila pomarina/rapax)*

3.7. 1 p Out Vuonos (AV). Mielenkiintoinen sydänkesän havainto.

Haarahaukka (Milvus migrans) (35,2,5)

22.4. klo 9.31-9.34. 1 E ja klo 14.37-14.43 1E Vär Sääperi (ML, AP,JP), 24.4. 1 m Joe Rantakylä (TK,HPä), 9.5. 1 kie/E Kon Pitkäranta (HKO,AP), 15.6. 1 p Joe Repokallio (Kimmo Kauhanen). Havainnot tyypilliseen aikaan kesäkuun havaintoa lukuunottamatta. Ei taaskaan yhtään syyshavaintoa.

Merikotka (Haliaeetus albicilla) (92,11,10)

27.3. 1 subad m Joe Repokallio (JP,RP), 18.4. 1 juv/subad NE Eno Kaltimo (AP,AL), 23.4. 1 2kv m Rää Haapasalmi (MH), 24.4. 1 subad m Joe Repokallio (ON), 25.4. 1 juv/subad NNE Joe Linnunlahti (ML), 27.4. 1 2kv N Pyh Mulo (ML,PH,MK,ON,AP,VR), 26.9. 1 lkv SE Rää Vuonemi klo 12.15 ja 1 subad SSW Joe Rantakylä klo 16.00 (HKO, AP). Edelleen 26.9. 1 ad SW Rää Haapasalmi klo 17.00 (MH), 30.12.-86 - 7.1.-87 norikoili Pyh Suhmurassa kettutarhan liepeillä ja ravitsi itseään pihan jäätyneillä ketunruhoilla 1 ad yksilö. Esiintyminen painottui jälleen voimakkaasti kevääseen. Havaintomäärä melko normaali.

Niittysuohaukka (Circus pygargus)* (3,-,1)

24.5. -82 1 ad ♂ Vär Sääperi (HH). Kaikki P-K:ssa nähdyt pyget ovat olleet ad. koiraita. Aiemmat havainnot ovat vuosilta -78, -79,-82,joista kaksi toukokuulta ja yksi syyskuulta.

Arosuohaukka (Circus macrourus)* (3,1,1)

29.4. 1 2kv N Joe Linnunlahti (ML). Viides "macro" P-K:sta. Edelliset vuosina -80,-84 (2yks.),sekä -85.

Aro-/Niittysuohaukka (Circus macrourus/pygargus) (1,-,1)

18.9. 1 +lkv ♀ ESE Joe Paritsanlahti (ML,HKO,AP,HR). Vasta toinen "sirosuo"-havainto. Ensimmäinen myös syksyllä vuonna -84.

Muuttohaukka (Falco peregrinus) (29,-,1)

27.4. 1 ad N Vär Sääperi (ML,PH,MK,ON,AP,JP,VR,PZ). Parin hyvän vuoden jälkeen nyt vain yksi ainokainen, mutta onhan sekin parempi kuin pyy pivossa.

Punajalkahaukka (Falco vespertinus)* (18,4,-)

Vanhempi havainto: 5.6.-84 1 ad ♂+lq Ilo Koivusuo (Markku Vic-holm, Erkki Virolainen, Ari Rajasärkkä). Mielenkiintoinen havainto aivan rajan tuntumasta tutkimattomalta seudulta. Kyseisenä vuonna ei P-K:ssa havaittu muita vespereita.

Heinäkurppa (Gallinago media) (10,3,2)

5.9. 1 ad Vär Sääperi (HKO,AP), 7.9. 1 ilm. ad Joe Linnunlahti (ML), 13.9. 1 p Lip Heponiemi (ML). Havaintojen ajoittuminen syyskuun alkuun hyvin tyypillistä.

Lampiviklo (Tringa stagnatilis)* (34,2,4)

9.5. 2 SSE Kon Pitkäranta (AP,HKO), 28.5. 1 p Vär Sääperi (AP,AL), 29.5. 1 p Lie Kaupunginniemi (MO). Vuonna -75 alkanut katkeamaton "stagnaputki" jatkuu edelleen. Vuosittain on nähty 1-5 yksilöä, paitsi -83, jolloin havaittiin peräti 10 stagnaa.

Merilokki (Larus marinus) (20,2,1)

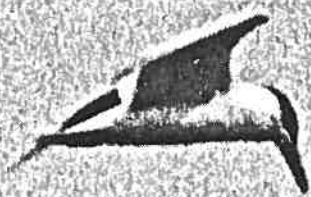
4.5. 1 ad SW Joe Paritsanlahti (ML,PH). Viime vuosina on nähty maakunnassa 2-5 merilokkia vuosittain.

Isolokki (Larus hyperboreus) (7,-,1)

23.4. 1 2-3kv Out Sysmäjärvi (AV,Markku Kiviluoto,HR). Edellinen vuonna -84.

Stagna! ja valkea selän kiila loistaa (Valok. Juhani Hyttinen)

Räyskä, jätтинokkainen tiira (Valok. Juhani Hyttinen)

Mustatiira (Chlidonias niger) (52,1,1)

8.6. 3 jp p Joe Höyläs (EL). Tyypillinen havainto hyvin tyypilliseen aikaan.

Räyskä (Sterna caspia) (15,-,1)

6.8. 1 ad p Joe Ukonlahti (ML,MK,AP). Yllättävän harvinainen P-K:ssa verrattuna Etelä-Karjalan havainto määriin. Tosin onhan rannikolta lyhyempi matka E-K:aan.

Lapintiira (Sterna paradisaea) (n.62,n.25,2)

23.6. 1 p Joe Höyläs (ML), 6.-10.7. 1 p Joe ukonlahti(HK,JP,RP). Raju pudotus viime kevään massaesiintymästä. Tosin 2 yksilön kevätsamma onkin paljon lähempänä keskimääräistä esiintymistä.

Etelänkiisla (Uria aalge) (-,-,1)

8.11. 1 SE Rää Vuoniemi (JP,AP). Uusi laji maakunnalle. Vuoniemi näytti jälleen kyntensä myöhäissyksyllä.

Turturikyyhky (Streptopelia turtur) (29,6,2)

1.6. 1 ♀ Vär Patsola (ML), 10.7. 1 Ilo Kk (ML). Kaksi havaintoa vastaa melko hyvin viime vuosien keskiarvoa. Tosin -85 nähtiin 6 yksilöä.

Merops! Pohjois-Karjalan eka (Valok. Mauri Leivo, Suhumi, NL)

Turkinkyyhky (Streptopelia decaocto) (16,3,1)

30.10. 1 ad p Ilo Hattuvaara (HH). Turkinkyyhky kuuluu sarjaan lähes jokavuotiset vieraat.

Harjalintu (Upupa epops) (10-12,1,2)

27.4. 1 p Ilo Patriikka (Leo Itkonen, ilm. PP), 16.8. 1 p Kon Jukajoki (Eira Makkula, ilm. HKo). Keväthavainnot P-K:ssa ovat todella harvinaisia. Edelliset keväthavainnot ovat vuodelta -80, jolloin Upupa nähtiin peräti kolmessa paikassa. Myöskään elokuu ei ole niitä tavallisimpia aikoja tavata harjalintu, sillä yleensä havainnot ovat painottuneet syyskuun loppuun ja lokakuulle.

Mehiläissyöjä (Merops apiaster)* (-,-,1)

Edellisuotinen havainto: 6.-7.10. -85 1 p Kii Heinävaara (Mervi Piipponen ym.). Uusi - hyvin odotettu - laji maakunnalle. Ilmeisesti myöhäisin R-K:n hyväksymä havainto Suomesta. Lintu onnistuttiin myös valokuvaamaan.

Valkoselkätikka (Dendrocopos leucotos) (30,3,3)

5.1. 1♀ Joe Höyläs (AT), 13.4. 1♀ Rää Haapasalmi (MH), 13.6. 1♀ Vär Sääperi (Tapani Numminen, Annika Forsten, Markku Laurén). Havainnoista päätellen P-K:n valkoselillä menee huonosti - ei näy havaintoja koiraista ...

Kangaskiuru (Lullula arborea) (10,1,3)

6.5. lähtien 1♂ Ä + ilm. ♀ Lip Ylämylly (ML,PH,HR,Heikki Pönkkä),
15.5. 1 N Joe Höyläs (PH). Ylämyllyn vanha reviiri senkuin pysyt-
telee sitkeästi asuttuna.

Tunturikiuru (Eremophila alpestris) (?,?,1)

23.4. 1 p, lähti SE Joe Linnunlahti (JP). Edelliset vuonna -84.

Isokirvinen (Anthus novaeseelandiae)* (-,-,1)

5.-7.9. 1 p Vär Sääperi (AP,HKo). Uusi, kauan odotettu lisä maa-
kunnan lajilistaan. Havaintoon sisältyy luonnollisesti mongoli-
ankirvisen, (A. godlewskii), mahdollisuus, ovathan lajit erotet-
tavissa toisistaan maastossa vain poikkeuksellisen hyvissä olosuh-
teissa.

Pikkukultarinta (Hippolais caligata) (-,-,1)

11.-n.28.6. 1♂ Ä Joe Iikseniitty (ML,PH,HK). Kolmas havainto
Suomesta tästä koko Länsi-Euroopassa kovasta rarista. Luonnolli-
sesti myös uusi laji P-K:lle. Tulevat vuodet tuovat varmasti li-
sää caligatoja, koska tähän lintuun kävi tutustumassa useita sa-
toja suomalaisia, (jopa useita ulkomaalaisia), alan harrastajia.
Linnun oleskeluun liittyi myös negatiivisia piirteitä, sillä se
oli valinnut oleskelupaikakseen niityn, jonka omistaja ei ollut
lainkaan ymmärtävää sorttia. "Tappoohan teijät pitäs laetanaan!"

Sepelsieppo (Ficedula albicollis) (-,-,1)

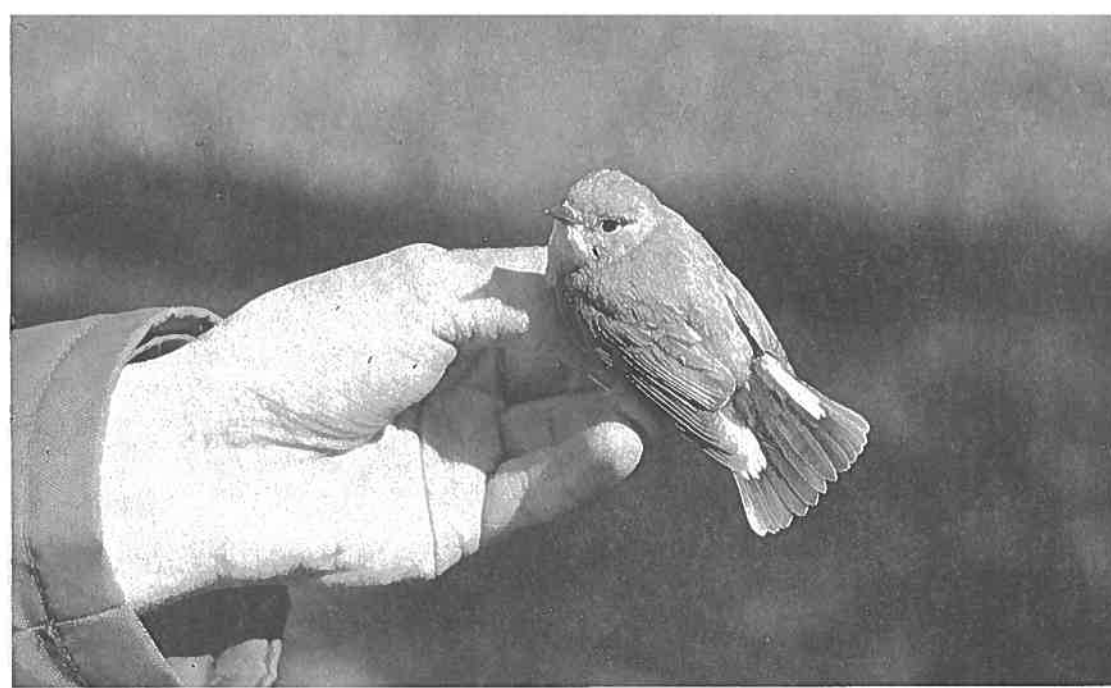
Vanhempi havainto: 28.8. -84 1 ad ♂ Lie Siikasuo (Jarmo Martis-
kainen). Käytössä kulunut kommentti on jälleen paikallaan. Odo-
tettu lisä P-K:n lajilistaan, kuuluuhan sepelsieppo rannikon lin-
tuasemien jokavuotisiin vieraisiin.

Pikkusieppo (Ficedula parva) (39,3,8)

10.6. 1 ad ♂ Ä Kon kolvananuuro (PH,Ari Latja),16.6. 1 ad ♂ Ä
Kii Oskola, Melapuro (PA), 22.-30.6. 1 ad ♂ Ä Lip Huitsinvaara
(LK), 29.6. ♂+♀ Nur Kuokkasenranta (Jarmo Koistinen, Jorma Kokko-
nen), 4.7. 1 ♂ Ä Kii Saavankangas (PA), 6.7. 1 2kv ♂+♀ Kon Kol-
vananuuro (HK). Edellistä yhtä hyvää vuotta saa hakea niinkin
kaukaa, kuin -79, jolloin havaittiin myös 8 yks. 80 -luvulla ha-
vaintoja on ollut vuosittain 1-4yks.

Mustapäätasku (Saxicola torquata)* (7,1,2)

26.5. 2 ad ♂ Joe Repokallio (ML,HK,ym.). Toinen vietti paikalla
koko kesän ja todistettavasti pesi pensastaskun kanssa tuottaen

Pikkusieppo naaras vailla koiraan punaista kurkkua (Valok. Mauri
Leivo, Jurmo)

Mustapäätasku koiras hurmasi pensastasku naaraan (Valok. Juhani
Hyttinen)

5 reipasta poikasta, jotka rengastettiin JP:n toimesta. Tiettävästi viimeinen havainto koiraasta on 5.9. jolloin se oli aivan eri näköinen.

Mustaleppälintu (Phoenicurus ochruros) (2,-,1)

4.-5.5. 1 2kv ♂ Joe Linnunlahti (ML ym). Kolmas havainto maakunnasta. Aikaisemmat ovat vuosilta -79 ja -81.

Pikkusirkku (Emberiza pusilla) (5,3,1)

2.6. 1 ♂ Å Ilo Mekrijärvi (Paavo Inkinen). Kolmas pikkusirkkuvuosi peräkkäin. Laji saattaa vaikka pesiäkin alueen itä- ja pohjoisosien tutkimattomilla seuduilla.

Katsauksen nimilyhenteiden takaa paljastuvat seuraavat nimet:
PA = Pentti Ahola, AH = Asko Halonen, MH = Markku Halonen, HH = Heikki Holmström, PH = Petri Hottola, MK = Matti Kapanen, TK = Timo Karkiainen, LK = Lauri Karttunen, HK = Hannu Kauhanen, HKo = Harri Kontkanen, KK = Kari Koskela, EL = Esa Laaninen, AL = Ari Lavinen, ML = Mauri Leivo, ON = Osmo Nyssönen, MO = Marko Ojala, PP = Petri Palviainen, AP = Ari Parviainen, JP = Jouni Pursiainen, RP = Ritva Pursiainen, HPä = Harto Päivinen, VR = Visa Rausste, HR = Hannu Räsänen, AT = Ari Tanskanen, AV = Antti Vänskä, PZ = Pentti Zetterberg.

HENKIPATTO HARAKKA

Kesällä -87 ahkeroin Rääkkylässä linnunpesien kimpussa. Etsin mm. harakan pesiä, joita löytyikin 13 kpl. Suosituin pesäpuu oli kuusi (9), 3 pesää oli männyssä ja 1 pajussa. Parhain pesintätulos tuli normaaliin aikaan aloitetuista pesinnöistä. Munamäärä vaihteli välillä 5-7. Myöhäisin pesintä todettiin Rasivaarassa, jossa pesä sijaitsi pienessä kuusirykelmässä. 20.7. pesästä rengastettiin 2 poikasta, jotka eivät vielä olleet aivan lentokykyisiä. Lähimmillään kaksi harakan pesää sijaitsi n.150 m päässä toisistaan nuoressa männyntaimikossa. Pajussa ollut pesä onnistui huonosti; vain 1 poikanen selvisi lentoon. Pesä oli noin 4 m korkeudessa, joten sen tarkistaminen oli hankalaa; apuna käytettiin tikapuita, joilla tasapainoillen sai käden ujutettua pesään.

Kaikki pesäpaikat sijaitsivat 0-50 m päässä aukeasta, yleensä pellosto. Ne oli helppo löytää emoja seuraillemalla, sekä huolellisella komppauksella. Pesät ovat jopa metrin korkuisia risupalloja. Yhteensä löysin 35 harakan ja 15 variksen pesää, joista löytyi yhden sarvipöllön pesä; n20 m päässä harakan asutusta pesästä.

Jos haluaa löytää harakan pesiä, kannattaa havainnoida räkättäviä emoja maalishuhtikuussa, jolloin emot laulavat lähellä tulevaa pesää pesämetsikössään. Haudonta-aikaan ne ovat piilottelevia ja hiljaisia. Emo luikahtaa pesästä vasta silloin kun on kiivennyt lähes pesälle, eikä varoittele, vaan lentää ties minne. Poikasaikaan, etenkin isojen poikasten aikaan ne pitävät kovaa mekkalaa ja tekevät joskus päätä hipovia syöksyjä häiritsijöitä kohti. Aamuhämärissä alkavat emot kantaa ruokaa poikasilleen; ne lentävät korkealla ja pudottautuvat sitten lähelle pesää vähäksi aikaa istuskelemaan, ennenkuin pujahtavat pesälleen. Harakoita kannattaa kytätä mahdollisimman piilosta ja kaukaa, sillä ne ovat arkoja lintuja.

Harakka voi pesiä vanhassa pesässään, mutta yleensä se rakentaa uuden pesän vanhan lähistölle. Harakan munat muistuttavat aika paljon räkättirastaan munia; ne ovat sinivihreitä, täynnä ruskehtavia täpliä. Ison pesän sisällä on pieni pesäkuppi, joka on vuorattu paksusti sammalilla ja karvoilla. Täytyy olla tarkkana, sillä munat eivät hevillä erotu syvän pesäkupin pohjalta. Pesän pohja on vuorattu paksusti savella, näin ollen harakan pesät ovat pitkäikäisempiä kuin variksen pesät.

Harakan pesiä etsiessäni löysin myös pikkulintujen pesiä: esim. 3 punavarpusen pesää, jotka kaikki ryöstettiin munavaiheessa; 3 punarinnan pesää, 5 peipon pesää, 3 lehtokertun- ja yhden mustapääkertun pesän. Punarinnan pesistä 2 tuhoutui, samoin 3 punakylki- ja 1 laulurastaan pesä tuhoutui. Syitä voi vain arvailla; pääryöstäjät ovat varmasti orava, harakka, varis ja kissa. Itse oletan vahvan harakkakannan olleen pääsyynä pesien tuhoutumiseen. Erikoisin tapaamani pesärosvo oli varmasti viirupöllö, jonka tapasin ryöstämässä korkealla koivussa ollutta räkätin pesää.

Mutta ei harakka niin paha lintu ole, antaahan se turvallisen tunnun hiljaiseen maalaismaisemaan, se on helppo tutkittava ja onpa se jo alkanut asuttaa kaupunkienkin ykstäisiä puistikoita.

Markku Halonen

PESÄLAATTA PETOPESILLE

Menneen syksyn aikana laadittiin petolintujen pesien merkitsemistä varten muovinen laatta. Pesälaatoilla on tarkoitus merkitä pöllönpöntöt ja -luonnonkolot sekä haukkojen risupesät. Tavoitena on, että merkinnän avulla pesäpaikat tulisivat paremmin huomioitetuiksi mm. metsänkäsitteilyssä. Laatalle merkityt pesäpuut toivotaan jätettävän hakkuissa pystyyn ja myös muilla tavoin otettavan hakkuusuunnitelmissa huomioon. Pöllönpönttöjen kohdalla merkintä mahdollistaa pöntön siirtämisen hakkuulta turvaan. Työmäärän suhteen on huomattavasti miellyttävämpää tehdä siirto etukäteen kuin mitä on pöntön etsiminen hakkuutahtaiden joukosta, josta se vielä usein löytyy pahoin särkyneenä. Pesälaatalle toivotaan olevan myös pesintärauhaa turvaava vaikutus. Laatalle merkitty pesäpuu kertoo vierailijalle, että kyseinen pesä on lintuharrastajien tiedossa ja tarkkailussa. Pesärosvoihin sillä voi olla hillitsevä vaikutus.

PÖLLÖN/HAUKAN PESÄPUU

Turvaa pesimisrauha.

Pesän säästäminen metsänhakkuissa on suotavaa kuvion rajauksella tai jättämällä puu pystyyn.

Pönttö siirretään tarvittaessa uuteen paikkaan. Ilmoita myös muista petolintuhavainnoistasi (mm. rengastusta varten).

Pohjois-Karjalan
lintutieteellinen
yhdistys ry.
PL 119
80101 JOENSUU 10

Petolintu-
vastaava
puh.
976/72030

Pesälaatta on oheisen mallin mukainen. Kooltaan se on 8x12 cm. Väri on ruskea ja teksti on painettu valkealla. Kiinnitysreikiä ei ole tehty välimieksi vaan ne ripustaja joutuu itse poraamaan. Sähköporalla homma onnistuu noin kymmenen kappaleen nipuissa. Ripustuksessa ei tule käyttää nauvoja ilman maanomistajan lupaa. Parasta ripustus on tehdä muovinarulla tai rautalangalla.

Laatassa on mahdollisuus merkitä pesivä laji näkyviin. Rauhoitetuille lajeille merkintä on toivottavaa, mutta nykyisin ehkä vielä kannattaa tietoisesti "unohtaa" lajinimi kanahaukan kohdalla. Vaikka kanahaukan pesimäaika on rauhoitettu, löytyy kiihkomielisiä "riistanhoitajia" joka kunnasta.

Pesälaatassa oleva suorakaide on tarkoitettu pöllön/haukanpesäkorttinumeron merkitsemistä varten. Numeroista on hyötystä maastotarkastuksia tehtäessä, kun ei tarvitse muistella numeroa ulkoa tai kaivaa sitä arkistosta.

Laji- ja numeromerkinnän voi tehdä esim. maalilla. Alustavat kokeilut ovat osoittaneet hyväksi hopeatussin, jonka voi hankkia kirjakaupasta. Tussin jälki on hopeamaista. Oikean tussityypin löytämistä helpottaa kynän sisällä oleva helkkyvä metallikuula (esim. Pilot Super Color SILVER).

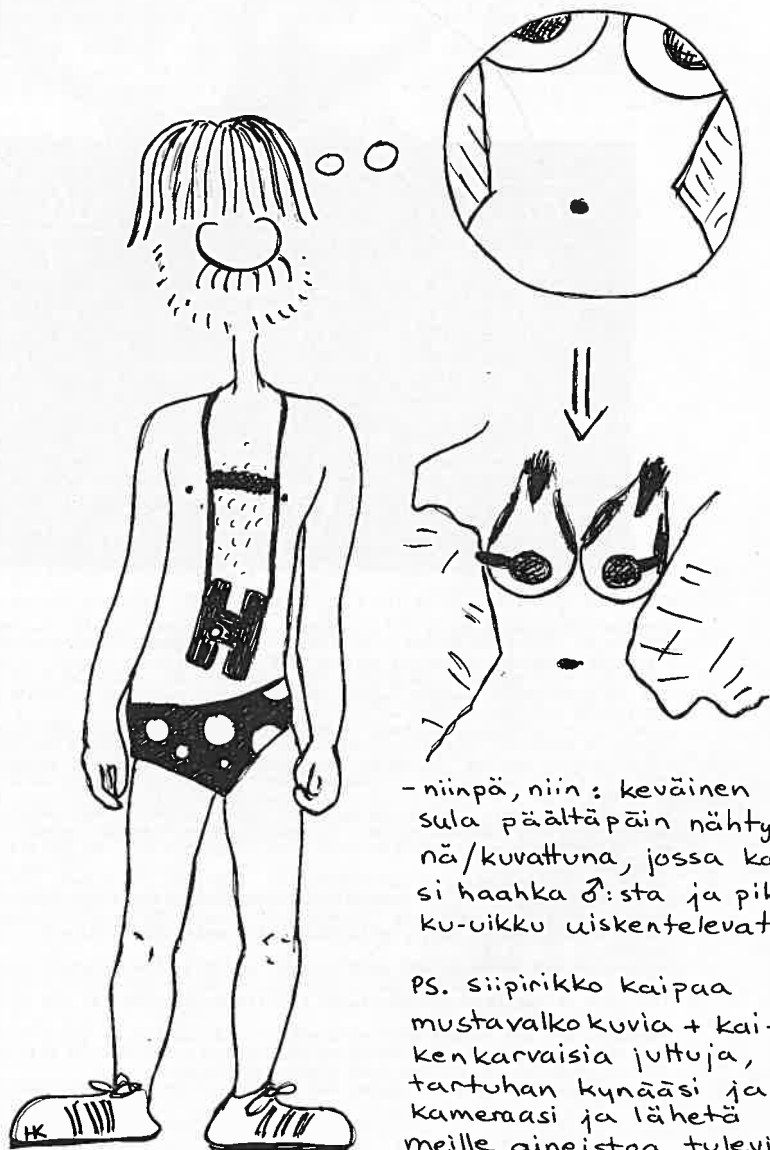
Pesälaatoissa on näkyvissä PKLTY:n nimi ja osoite sekä petolintuvastaavan puhelinnumero. Suurpönttöjäille ja petorengastajille tehtiin laattoja, joissa petolintuvastaavan tilalla on rengastajan oma nimi, osoite ja puhelinnumero.

Pesälaattoja voi tilata petolintuvastaavalta. Laatat maksavat 2.20 mk/kpl, mutta se on halpa vakuutusmaksu pesäpuun tai pöntön säilymisestä. Laattoja on Joensuussa myös Kimmo Koskelalla.

Sopiva aika pönttöjen ja pesien merkitsemiseen on kevään tarkastuskierros.

Hannu Lehtoranta
Koulutie 5 as 5
83900 Juuka
puh.976/72030

Hyvä lintumies, mitä mielessäsi
liikkuu?

- niinpä, niin: keväinen
sula päältäpäin nähty-
nä/kuvattuna, jossa kak-
si haahka ♂:sta ja pik-
ku-uikku uiskentelevat.

PS. siipirikko kaipaa
mustavalko kuvia + kai-
kenkarvaisia juttuja,
tartuahan kynääsi ja
kameraasi ja lähetä
meille aineistoa tulevia
siipirikkoja varten.

TIEDONANTOJA

RANTOJEN PYÖVELI

Kesällä -87 huomasin kuinka kuikka hakkasi siivillään ja nokallaan jotain tummaa möykkyä n.200 m päässä. Kun ei sattunut olemaan kiikaria lähellä, en päässyt selville varmuudella hutkimisen koh- teesta. Epäilin kuitenkin, että se olisi ollut lintu tai linnun- poikanen.

Pari päivää myöhemmin olin samalla paikalla, kesämökkini pihalla. Hiljaisuuden särki mahtava rääkäisy: huomaamattani oli tukkakos- keloemo uittanut poikueensa rantakivikoita nuollen saunarantaam- me, jossa sitä lähestyi salakavalasti yllättävä vaara veden al- ta, nimittäin kuikka. Tämä oli sukeltanut tukkakoskeloperheen luokse n.20-30 cm syvyiseen rantaveteen aivan poikasten lähelle, ennenkuin emo havaitsi sen ja rääkäisi varoitushuutonsa, joka oli samalla kuin lähtölaukaus poikasille. Ne syöksyivät veden pärskyessä salamana maihin rantakivikkoon painuon piiloon, niin ettei niistä näkynyt pilkahdustakaan.

Samaan aikaan tukkakoskelo rotkotti ja peuhasi kuikalle, joka katsoi ilmeisesti tilanteen kuivuneen kokoon ja näin ollen luo- vutti, sekä lähti kaula ojentuneena pitkin veden pintaa lipumaan hitaasti selälle päin.

Viitisen minuuttia emo tarkkaili kuikan poistumista koko ajan krohahdellen varoituksia tai uhkauksia. Poikaset pysyivät visus- ti hiljaa kätköissään. Vasta kuikan uitua usean sadan metrin pää- hän emo antoi lähtökäskyn poikueelle ja siinäpä ne virkeinä ja touhukkaina palasivat kivien yli lyllertäen rantaveteen ja lähti- vät jatkamaan herkkupalojen etsintää pitkin järven rantoja.

Onni rannan mataluus ja emon tarkkaavainen silmälläpito, pelas- ti ehkä poikasten hengen. Onko kuikka useinkin tällainen pyöve- li? Ei kai se sealista muiden lintujen poikasiasa? Onko ehkä kysy- mys muiden lintujen karkottaminen samoilta kala-apajilta?

Kalle Leivo

JOUKKOJULKAISU

MYYTÄVÄNÄ 20x laajakulmaokulaari Kowa- tai Mirador-kauko-
putkeen. Hinta 100 mk. Petri Hottola puh. 821728.

PALAUTA HETI ATLAHAVAINTOSI ALUEVASTAAVILLE!

MUISTA TALVILINTUJA

Auringonkukan siemeniä saatavana vielä
Veli Pusalta 25 kg:n säkeissä noin
8,50 mk/kg jäsenhintaan. Puh. 973-25727

Piirros Tarja Hirvonen

FKLTY ry:n kokoukset: 6.3. klo 15.00 alkaen Pekka Helon diailta ja
samassa yhteydessä petolintusymposio. 30.3. sääntömääräinen vuosi-
kokous. Ohjelmassa mm. Jouko Tiussan diaesitys Etelä-Amerikan lin-
turetkestä, 27.4. Kaikki kokoukset alkavat klo 18.00 Joensuun yli-
opiston biologian laitoksella.